

מראי מקומות- חולין קכ"א

אותו שלא חשב עליו עם אותו שחשב עליו להשלימו לכביצה (ואה"נ, אם הוי החלק שחשב עליה כביצה בפנ"ע, שפיר יכול לקבל

טומאה בפנ"ע) [ולכאור' הביאור הוא, דמה דהוי ספק אם חישב עליה, אינו בטל כ"כ, ויש לו חשיבות עכ"פ לענין שיכול להצטרף לאוכל אחר, אולם עדיין צ"ב למה אינו יכול להצטרף כלפי החלק שחשב עליה].

(ג) **וחד אמר מקצת פלטתו חי' ומקצת פלטתו סכין- פרש"י**, דמקצת פלטתו חי' ומקצת פלטתו סכין, ואין ידוע איזה חלק חי' בסכין ואיזה חי' בחי', הלכך, כי הוי בהדי שאר אוכלין מצטרף ההוא קצת דחי' בהדיהו. וגם בזה יש להק' כמו שהק' התוס' הרא"ש לעיל, ל"ל דוקא באופן צירוף, הרי לכאור' יכול לקבל טומאת אוכלין אף בעצמו אם הוי כביצה. וע' בתוס' הרא"ש הנ"ל דכ' בסוף דבריו דמש"כ לפרש לענין מקצתו חישב עליה שייך גם לענין מקצתו פלטתו חי' ומקצת פלטתו סכין, דיכולים שניהם ביחד לצרף לאוכלין אחרים לעשותן כשיעור כביצה (ואם יש למה שפלטתו חי' בפנ"ע כביצה, לכאור' יהי' יכול לקבל טומאה בפנ"ע, וכנ"ל).

(ד) **ישראל בטמאה ועכו"ם בטהורה צריכין מחשבה- פרש"י**, דכיון דנשחטה, וכה"ג שייך לישראל לאוכל כוונת' בטהורה, א"כ ע"י מחשבתו יכול להשוותה להיות אוכל כלפי הגוי. ואע"ג דבטהורה למעשה אסור לו לאוכלה בכה"ג, כיון דעדיין לא יצא נפשה, אולם כ' רש"י דזהו איסור דרבנן, אבל מעיקר הדין מותר, ולכן שפיר הוי טמא טומאת אוכלין. אולם כ' הרמב"ם (שחיטה א', ב') שהאוכל מבהמה קודם שתצא נפשה, עובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל לא תאכלו על הדם, ואינו לוקה. והק' הלחם משנה שם מסוגיין, דאם עובר בלאו, א"כ איך שייך לומר דע"י מחשבה משוי' אכילה, הרי מופקע מלהיות אכילה כיון דאסור לאוכלו מן התורה. ותי' דאע"ג דאסור לאוכלו, מ"מ הרי ע"י השחיטה נפיק מידי אסור אבר מן החי, ואע"ג דעדיין אסור לאוכלו, מ"מ שייך להיות נחשב לאוכל ע"י השחיטה. ובשחיטת

(א) **והוא שכנסו- הק' תוס'**, מה ענין מחשבה לענין איסור, בשלמא לענין טומאה, י"ל דאי מבטל לי', עץ בעלמא הוא, אבל לענין איסור מה שייך לומר כן (וע' בהערות להגרי"ש דהעיר דלכאור' גם לענין טומאה שייך להעיר כן, דאם בחפצא הוי בשר נבלה, מה שייך לומר דכיון דאינו מחשב עליו, שוב לא מטמא. וע' בחזון איש [יו"ד רי"ד לסוגיין], שכ' דמה דס"ל לתוס' דלא שייך מחשבתו באיסור אכילה, רק לענין טומאה, היינו משום דלענין טומאה, מה שאינו מחשיב זה לאוכל, שוי' כעץ [אע"פ דהטומאה דכאן הוא טומאת נבלות, מ"מ משמע דעיקר הטומאה הוא אם שייך הוא לאכילה], אבל לענין איסור אכילה, דתכלית האיסור הוא שנחשיבהו כעץ כלפי אכילה, א"כ מה שהוא מחשיבו כעץ אינו יכול לבטל האיסור שבו). ולכן פי' תוס' דאה"נ, כל דין דר' הונא הוא רק לענין טומאה, אבל לענין איסור, אפי' אם לא כנסו אסור באכילה. וע' בתוס' הרא"ש דכ' ליישב דעת רש"י, דכיון דמחובר הוא לעור, ולא חש לכנסו, כי היכי דביטולי' משוי' לי' כעור ולא מטמא, ה"ה לענין איסור נבלות הוה לי' כעור, מידי דהוה אנבילה שאינה ראוי' לגר שאין חייבין עליה [והח"י הוא דאף זה בדעתו תלוי]. ומש"כ תוס' דע"י האכילה גופא נעשה ככנסו, כ' התורא"ש דזה אינו, דבעינן גילוי דעת קודם האכילה, ואל"כ הו"ל כאכל עץ בעלמא [וצ"ע ביאור מחלקותם בענין זה].

(ב) **חד אמר מקצתו חישב עליה- פרש"י**, ולא פי' איזה מקצת, הלכך כביצה מיני' לא מקבל טומאה, דהא לא חישב על כולו, אבל כי מצטרף בהדי שאר אוכלין, מצטרף ההא קצת מחשבה דאית בי' לאשלומי שיעורא. והק' התוס' הרא"ש, מאי קמ"ל דאותו שחישב עליו מצטרף, הא אף בלא צירוף מיטמא אי אית בי' כביצה, וגם אותו שלא חשב עליו, פשיטא שאינו מצטרף. ולכן הוא פי' [צ"ע אם כוונתו לפרש כן בפרש"י, ולא משמע כן] דכיון דחשב על מקצתו ולא פירש על איזה, אהניא מחשבתו שיצטרפו שניהם יחדיו להשלים אוכל אחר לכביצה, אבל כולי האי לא אהני שיצטרף

שפיר בעי הכשר שרץ. וכ' דיצא לרש"י כן מסוגיין, דאמר ר' אסי דשונין ישראל בטמאעה ועכו"ם בטהורה צריכין מחשבה והכשר מים, ומסיק הגמ' שהוא משום דיכול לגוררה ולהעמידה על פחות מכזית. והעיר רעק"א, מ"ש הכשר מים דנקט, הול"ל גם הכשר שרץ. והוכיח מזה דלענין הכשר שרץ לא הי' חידוש, דודאי צריך הכשר שרץ, דאף מה שסופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר שרץ, וכפרש"י [ואולי לפי גירסת השטמ"ק, דלא גרס הכשר מים, אלא הכשר ממקום אחר, לא יהי' שייך הערת רעק"א, רצ"ע].

הואיל ויכול לגוררה ולהעמידה על פחות מכזית- פרש"י, שיכול לגוררה לגירורים דקים פחותים פחותים מכזית, עד שתכלה כולה, ושוב לא תטמא טומאה חמורה, אבל העוף כבר מתה, וראוי' לטמא טומאה חמורה. וכ' הרמב"ן דנכון הוא לפרש הסוגיא, אבל דבר פלא הוא. והביא מהראב"ד, דכיון דיכול לחתוך ממנה שיעורין הרבה פחות מכזית בעודה מפרכסת, רואין כאילו נחתכה כולה, דהא אין הבשר הזה שנגע סופו ליטמא טומאה חמורה, הואיל ואי פחתה עד כזית זה, שוב אין עליה שם נבלה.

ומי אמר חזקי' הכי, והא איתמר, וכר'- העיר תוס' הא הו"ל להק' על חזקי' מהמשנה דקתני אבל לא טומאת נבלות, וכ' דמ"מ עדיף להק' מדחזקי' על חזקי'. עוד כ' הרמב"ן לתרץ, דבאמת לא הי' שייך להק' על חזקי' מהמשנה, דלעולם י"ל דס"ל לחזקי' שאין טומאת נבלות אלא לאחר גמר מיתה ממש, אלא דמ"מ כיון שהיא נשחטה ומפרכסת, ג"כ אינו בחיים, ולכן לא הי' שייך עליו ממתני'. אבל מה דשייך להק' עליו, היינו מדידי' על ידידי', דכיון דאמר חזקי' דיכול לגרר עד לפחות מכזית, ולא יהי' אתי לידי טומאה כלל, וא"כ ע"כ אינו עומד למיתה כלל, וא"כ למה אין לה טומאת אבר מן החי. וע"ז תי' הגמ' דיצאתה מכלל חי, דהיינו דשפיר יצא מכלל חי, אבל כיון דלא הותחלה בה מיתה, אין סופה ליטמא טומאה חמורה, ושפיר צריך הכשר.

ישראל ששחט בהמה טמאה לעכו"ם, שחט בה שנים או רוב שנים ומפרכסת, מטמאה

חולין מביאים מהג"ר משה סולובייציק דביאר כוונת הלח"מ, דיסוד האיסור אכילה קודם שתצא נפשה אינה איסור אכילה כמו שאר איסורי אכילה, שהוא איסור על החפצא דהאכילה, אלא הוא איסור גברא, שצריך להמתין עד שתצא נפשה קודם שאוכלה. וא"כ, כיון דהחפצא כבר הותרה, אע"פ שיש לו מניעה מלאוכלו משום איסור גברא, סכ"ס החפצא מותר, ושפיר הו"ל שם אכילה עליה, ויכול לקבל טומאה.

ועכו"ם בטהורה צריכין מחשבה... הכשר למה לי- ע' בבכור שור (יג.), שהביא מש"כ הרמב"ם דשחיטת גוי הוי ספק אם מטמא טומאה דאורייתא או טומאה דרבנן, והק' דלכאור' מבואר בגמ' כאן דטומאה דאורייתא, דנקט הגמ' לדבר פשוט דסופו לטמא טומאה חמורה, וע"כ היינו מדאורייתא. וע"ש שכ' דנסתפק הרמב"ם דאולי סוגיין ס"ל דתקרובת ע"ז מטמא דאורייתא (וס"ל דהטומאה אינה טומאת נבלה, אלא טומאת תקרובת ע"ז, אבל טומאת נבלה ודאי אינו לו), אולם נסתפק איך קיי"ל לענין זה לדינא. וע' בשחיטת חולין שהביא מהגרי"ז בשם הגר"ח דשפיר ס"ל להרמב"ם דשחיטת עכו"ם מטמא טומאת נבלה מן התורה, והא דכ' דהוי מדברי סופרים, כוונתו לומר דאינו מפורש בתורה, וכיון דאינו מפורש בתורה, אין חייבין עליו על ביאת מקדש, דהא לענין ביאת מקדש אינו חייב אא"כ נכנס בטומאה המפורש בקרא.

נבלת עוף טהור צריכה מחשבה- פרש"י, לקבל טומאה מן השרץ. וכ' התוס' הרא"ש, דלא הי' לו לרש"י לפרש כן, אלא מיד שחישב עליו ועשאו ואכל, מיד מטמא טומאת אוכלין במגע אע"ג דלא נגע שרץ, דכל שסופו לטמא טומאה חמורה אינו צריך לא הכשר מים ולא הכשר שרץ, רק דמה שסופו לטמא טומאה חמורה לא משוי' לי' אוכל, ולכן צריך מחשבה, אבל כיון דהוי אוכל, מיד טמא הוא טומאת אוכלין. וע' בשו"ת רעק"א (תנינא, צ"ט), שכ' דס"ל לרש"י דמה דממעטינן מה שסופו לטמא טומאה חמורה מהכשר, אי"ז אלא לענין הכשר מים, אבל לא לענין הכשר שרץ, וא"כ

טומאת אוכלין - ע' בחי' הגרי"ז (זבחים טז),
דחקר בהא דאין בעלי חיים מקבלים טומאה,
האם זה משום שהם בעלי חיים, ומה שהם
בעלי חיים מעכבן מלהיות מקבל טומאה, או
דלמא כיון שהם בעלי חיים, ממילא אינם
אוכלים, ומשו"ה אינם מקבלים טומאה.
ופשט מסוגיין, דאמרי' דאף דשחיטה לא
מהני להתיר, אבל משוי' לי' אוכל, אף
דמפרכסת, וקיי"ל דמפרכסת הרי הי' החי'
לכל דבריה, אלמא דכיון דע"י שחיטה נעשה
בה מעשה אוכל, ממילא מקבל טומאה,
דהכל תלוי באם הוי אוכל או לא, ולא
בחיותא (אולם ע' במאירי [ד"ה כבר ביארנו
בפרק] דכ' דמה שמטמא טומאת אוכלין הוא
משום דחשיבא כמתה לענין זה, ולכן לכאור'
מבואר דלא כהגרי"ז).

(י) אמר אביי, אינה מצלת על הבלועים שבתוכה,
דהא מטמאה טומאת אוכלין, והרובעה
חייב - פרש"י דאביי ס"ל דאינה מצלת על
הבלועים שבתוכה לחומרא. והבין תוס'
דכוונתו דמחמירין מספק, ולכן תמה, א"כ
איך אמרי' דרובעה חייב. ולכן כ' תוס'
דבאמת כחי' היכא לכל דבריה, אלא דמטמא
טומאת אוכלין. ופי' המהרש"א כוונת תוס',
דלענין שתציל, דהוי מילתא דטומאה, אזלי'
לחומרא למילף מטומאת אוכלין. אבל
ברובעה, דהוי איסורא, לא ילפינן מטומאה
להחמיר, ושבקינן לי' אדיני' דהוי כחי',
כדאמרי' בעלמא דאיסור מטומאה לא גמרי'.
ובדעת רש"י, כ' התוס' הרא"ש דודאי הו"ל
כחי לכל דבריו, אלא דלענין טומאה החמיר
אביי כיון דמטמאה טומאת אוכלין (דהיינו,
דהחמיר מדרבנן להשוות דיני טומאה
להדדי), ולכן הנוגע בכלים שבתוכה ונכנס
למקדש פטור, כיון דמן התורה טהור הוא.